

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
külső monostorutca 152 szám alatt.

Megjelen a lap hetenként négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.
Ara évi negyedszer 3 ft. 6. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 kr. 6. és minden hirdetés után 30 kr. helyesdíj. Előfizetés a hirdetés kiadási hivatalnál kezelendő.

KIADÓ-HIVATAL:
Központosa, STEIN J. könyvkereskedése.

A visszaemlékezés tanulságai.

Magyarország és Erdély, közjogának az 1791-iki korszaktól fogva tett hatalmi foglalatásokkal szembe, 1848-ban újabb garantiákat szerzett, a magánjogi téren a legszabadabb európai elveket oltotta be intézményeibe, minden nemzetbeli honfiak polgári jog-egyenlőségét törvényre emelte s alkalmazta: e felett a külön nemzetiségűeknek önkörökben a legszabadabb kifejlődési tért biztosította. A német miniszterek az alkotmány jótéteményeinek ezen kiterjesztésében, az ország szabadságának e megerősödésében veszélyt láttak a burocracia, centralisatio és absolutismusra nézve, s a magyarnak mint zászlóvivő nemzetnek ellene támasztották a benn élő nemzetiségeket, azt mondván nekik: nektek nemzeti egyenjogúság, politikai, nemzeti individualitas kell mindenek előtt, minden áron, ezt kérjétek a magyaroktól, mert mi — németek — ezt adtuk volna nektek, ha a hatalom nálunk marad.

S sok száz éves testvéreink hittek a csábító szónak, s ellenünk támadtak: horvát, szerb, tót, szász, oláh; mi mondtuk, hogy ez az ország szét-darabolására visz, s a közszabadságnak sirját ássa meg; kértük őket: fontolják meg, ki az, a ki nekik többet ígér, mint mi? adható-e őszintén, véglegesen országgléti felfüggesztés nélkül az, a mivel őket kecségtetik? Nem hallgattak ránk. . . . Mi nekünk fájt az állapot, de magunkat s alkotmányos létünket védnünk kellett, és mi meg is védtük, mignem két hatalmasság összesített fegyvererejéhez enkeblünkben előidézett árulás járulván, pillanatnyira legyőzték.

Mi történt azután? Magyarország és Erdély arany bullájának, 1-9-nusának, pragmatica sanctionjának, 1691-ik és 1791-iki Leopoldi hitlevele és sarkalatos közjogi törvényeinek áldásait a mi — ellenünk harczoló — testvéreinkre ruházták-e? Magánjogi szabad törvényeink javalmait ők élvezték-e? Politikai individuummá lettek-e ők? Egyenlők lettek-e mint nemzetek a némettel? Vagy jobbak, szabadabbak a magyarnál? Igen, egyenlők lettek adó-, katonai, és engedelmisségi vég- és korlát nélküli kötelezettségben, de jobban nem! Egyenlők abban, hogy mindnyáján németekkel legyenek, de hogy mint horvátok, szerbek, tótok, szászok és oláhok tudományos ösztönük, ereik és ohajtsaik szerint kifejlődhessenek — arra ugyan a német nyelvnek a törvényhozás, közigazgatás, köznevelés — szóval: a politikai státus-élet egész körében egyforma szigorral, kivétel nélkül, mindenhol, vas következetességgel alkalmazása igen sokat nem tett, s a 12 év óta mindnyájunkat elborító patens-özön igen nagy kezességeket nem nyújtott.

A mitől mi irtóztunk inkább mint rá számítottunk, hogy t. i. jó egy idő, midőn a mi karunkra, vérünkre, rokonszenveink- és pénzünkre szükség lesz — a népek és királyok sorsát intéző világtörténet 1859-ben kifejtette. Veszély fenyegette a birodalmat, mely még ma sem hárult el felőle, tanácskozába hívták meg néhány nagyunkat; mit mondtak, mit nem mondtak azok ott, nyilván és illető helyeken, tudjuk is nem is — a vége a lett, hogy Magyarország és Erdély újból felszabadult, legalább pillanatnyira és egy részben! S felszabadultak a benne élő nemzetiségek is. Pedig ki hinné, hogy a magyar státusférfiaknak saját honfiak közül is volt ellenzéke!! Egyik éppen azt látta jónak kimondani: ha a magyarok 1848-nak szabadságait állítják vissza, én nem állok jót, hogy Erdélyben annak áldozatai meg nem újulnak! A magyarok nem ijedtek vissza: küzdöttek tovább s — győztek.

Azt hinné az ember, mert józanon egyebet nem tehetni fel, hogy e küzdelmek és győzelem díja hála és rokonszenven lőn a magyar faj, vagy legalább magyar haza, korona és alkotmány irányában?! Korántsem; köszönő vagy csak elismerő szó nem emelkedett fajunk és hazánk e szent palladiumai iránt még csak egy illetékes nemzetiségi testület részéről is; ellenben az aranygyapju felett, melyért a mi Jasonaink kockáztatták mindenüket, mások osztoznak; a helyett, hogy az ősi szent s 1848-ban

teljesen közössé lett alkotmányt közösen védnek, s teljes érvényét visszaszerezni segítenek, mindenik nemzetiség széthúz, darabokra akarja szaggatni a haza földét, s ezzel a hazafiak, a korona, az alkotmány erejét is. Horvátország elszakad, a szentmártoniak a Hurbán korát akarják előidézni, a szerbek el akarják üzni a temesi bánaságból az őket oda vendégül fogadó magyarokat és németeket, a románok permanens bizottságot neveznek ki, kérvényeikben minket szüntelen befeketíteni igyekeznek, hajdani törvényhozáskunkat gúnyolják, 1848-iki törvényeinket lábbal tapodják, országok alkalmak foglalni az országból, s akaratlanul egy második népvándorlás előidézésében működnek; a szászok grófja ki akarta vonni a királyföldet a kir. főkörmányszék hatósága alól, az universitás egyrésze a magyar király hatalmát át akarja ruházni az ausztriai császárra, most főtörvényeseket szerveznek, néhány nappal ezelőtt dézmarkárpótlásukat 5,000,000 oszt. forintban előlegesen megállapították, s így tovább — szóval, míg mi a közhon, most is mint 1848-ban a közalkotmány megvédésén legjobb erőnkkel dolgozunk: ők csak a maguk dolgát igazítják: terveznek, szerveznek, országos alapjainkra terheket rónak, a bécsi miniszterekben teljesíthetetlen reményeket költnek, a mi erőnket folyvást paralizálják, a haza teljes felszabadulásának, az alkotmányosság diadalának nagy napja elközeledését mind nehezebbé és nehezebbé teszik. Szegény Magyarország! Rajta betölt, a mi Jézuson, az emberiség Megváltóján: és megoszták az ő ruháját és sorsot veték nek az ő köntösére!

S vajjon miért? kérdésen kívülré azért, hogy a magyar alkotmány diadala, a burocracia és absolutismus meggyengülését fogja előidézni; azt tehát meg kell gátolni minden áron. A magyarok 1848-at akarják szabadságaival — mondják egy hatalmas párt fegyvertől támogatott emberei — ám legyen meg amaz év polgárháborújával és gyászos következményeivel!

Jól van! Megengedem, hogy a számítás jó; de kérdem testvéreinktől: mi féle kezességeket bírnak ők arra nézve, hogy a mit ígértben kapnak, valósággal állandó birtokukká is lesz? Talán az octoberi patens, melyet oly hirtelen követett a februári patens? Talán a Schmerling-miniszterium, melyet holnap holnapután a b. Hübnéré, vagy tán Dobhoffé válthat fel? Talán a birodalmi tanács minapi eseményei?

Figyelmeztetjük testvéreinket — szeretettel, komolyan és tényekre építve okoskodásunkat: ne feledjék el 1) a mit ők mi ellenünk a mult időkben tettek s a mit érte jutalmul kaptak; 2) fontolják meg a magyar nemzet nemzeti jellemét: vajjon szokott-e az kétszinkedni, hitet szegni, alattomos uton járni? Vajjon most, a mihelyt alkotmánya árnyékát visszanyerte, nem első dolga volt-e tetteikben bizonyítani meg, hogy a jog- és teherközösség elvét föltétlenül elismeri és tetteleg alkalmazza. Nem szives örömmel munkáltak-e oda döntő körökben államférfiai, hogy a szász nemzet municipalitása teljes jog körét visszakapja? Gátolta-e valahol bármiféle működésében? Ellenszenvnek s féltékenykedésnek legkisebb jelét adta-e valamiben? Az udvari korlátnoksági, főkörmányszéki hivatalokat nem megosztotta-e vele ohajtása szerint? Hát a románok iránt nem tanusította-e rokon szenvét, s a jogegyenlőség elvének — rájuk vonatkozólag — hódolását nem tetteleg és alkalmazásban mutatta-e meg? Az udvari kancellarián, királyi főkörmányszéknél, királyi táblán, megyei főispánsgoknál több mint 25 fő-fő hivatalnok kinevezésébe egyezett bele — örömmel, legnagyobb részét magyar államférfiak vívén kizárólag keresztül?! Hát a megyékben hány alispán, szolgabíró, jegyző, s ítélelőbíró lőn a magyar nemzet önkéntes beleegyezésével, szabad választás útján, alkotmányosan, önhibáján kívüli esetben elmozdíthatatlanul, nem kegyelemből kinevezve?! Vajjon ily generositási nyilatkozatai mellett féltheti-e a román a magyar alkotmány diadalától nemzeti érdekeit? Ám lássák, ha igen: bizalmatlankodjanak, kérelmezzenek, erkölcsi erkifejtésünket bénítsák, kérjenek nemzeti individualitást, az ország földéből kiszakasztott territoriumot,

kívánják nyelvöket tétetni diplomatiakáivá, igyekezzenek bécsi miniszterekkel és hírlapírókkal kezét fogva a magyar alkotmány teljes élelbelépését gátolni: ha ellenséges munkájokat siker koronázza meglátjuk majd, övék lett-e a méz a mit készítenek? a szabadság mit mi tőlünk pillanatra elvettek? a haza tömérdek anyagi és szellemi erőforrásai, a minket a mi kezeinkből kicsikarni remélnék? Mi, igenlő esetben, ha minket illetőleg fájdalommal is — azt mondjuk: jól van! Jól számítottatok, politikában siker a fődolog! De ha — a mint mi hiszszük s nemzeti erőnk, érellyünk s munkásságunk törvényszerű egész hatalmával azon törekedni is fogunk — mi találjuk a játékot megnyerni: akkor előre kérjük tisztelt testvéreinket, ne ítéljenek meg minket, ha emberek levén, csak emberi s nem másodsor is politikai erények gyakorlásában keresendjük s találándjuk fel a száz meg száz ezer ember-élet és ugyanannyi millió nemzeti vagyon árán kivívott győzelem harsány bérét s dícsőségét.

Emlékezzünk vissza a multa, ebből állítsuk össze mindkét eshetőségben jövőnk alakját — e foglalkozás épületes tanulságunkra szolgálhat.

Külföldi lapok a magyar ügyről.

A „Saturday Review“ című angol lap „Ausztia és Magyarország“ czimű cikkében többi közt ezeket mondja: „Az osztrák császár, Kossuth barátait elragadta, s azokat, kik a magyar feliratot tervezték, nem lepte meg leirata által. Meglepi csupán az, hogy az angol lapok határozatlan szabadelvű benyomások által magukat elesábitatni engedvén, az osztrák kormányt védelmezik akkor, ha az forog kérdésben, vajlon Magyarország törvényes jogai helyébe engedmények octroyoztassanak-e. De a harezra kelt osztrák pártok közül egy sem vezetettik félre azon álokoskodások által, melyeket a bécsi politikusok a külföld mulattatására kigondoltak. . . . A magyar országgyűlés vezeterei, bárha ez óráig eredményeivel nem is, egygyel azonban dícsékedhetnek, azaz t. i. hogy semmi önáltatásban nem ringatták magukat. Ők előre meg voltak győződve, miszerint a bécsi udvar soha nem gondolt arra komolyan, hogy usurpatiojának egy részét ismét kiereszse keze közül. A leirat a maga lényegében háborúizet, bár a magyarok nincsenek azon helyzetben jelenleg, hogy az oda dobott kesztyűt fölvegyék. Megtagad az minden anyagi követelést, s még a látszólagos közvetítő rendszabályok is a korona előjogait igyekeznek a régi alkotmányos jogok helyébe tenni. A császár negyelt gyöngédsége a nem magyar népség jogai iránt ugy fog Magyarországon tekintetni, mint jól megfontolt sértő kivívás. Az elkülönített kormányzatok elismerése Erdélyben, Horvátországban és a Vajvodinában Magyarország felaraboltatását foglalja magában. Az osztrák kormány 1848-ban a horvátokkal szövethetett Magyarország elnyomására, éppen mint II. Jakabunk az irekkel szövethetett, az alkotmány megsemmisítése végett. A leirat azt mutatja, hogy ismét ilyes diversiot akarnak megkísérteni, daczára annak, miszerint a magyarországi szlávok kitalálták azóta, hogy valódi érdekeik azonosok a magyarok jogaival. . . . Nincs párt Magyarországon, mely kiengesztelhető volna azon haszontalan ürügy által, hogy az országgyűlés követői a Reichsrathba fővételnek. A föliat elvetése által elenyészett minden véleménykülönbség, s a kikerülhető fegyveres összecsapás csak kedvezőbb alkalomra halasztatott. . . . Szerencsétlenség, hogy az európai sulyegyen Ausztia helyesége által zavartatik, de ezen bajon nem lesz azáltal segítve, ha a törvénytelen despoticus állapot meghosszabbittatik Magyarországon. Az országgyűlés semmiesetre sem fog képviselőket küldeni a Reichsrathba és minden hatóság fog tiltakozni, a kísérlét ellen, hogy az ország törvényeire való tekintet nélkül kormányozzának és adót szedjenek. . . . Magyarország közelebből valószínűleg valami elnyomó katonai hatalom által fog lesújtatni, mert nincs semmi közép út a kényeszer és törvényes kormányzat között. De 12 millió alattvaló szenvedőleges ellenállása az állam diplomatiájának kezét megköti, s megsemmisítend minden tervet, a szellemi és anyagi jólét előmozdítására. . . . Alig képzelhető, hogy ismét alapos kiengesztelődési kísérlét tétethetnek, polgárháboru közbejövése nélkül.“

A „Weter Ztg.“ szerint van ugyan imitt amott egy-egy hang a leirathban, mely szabadelvű, de inkább absolutistius, mint alkotmányos állapotokra nyújt reményt. A mi a leirat hangját illeti, mond az idéztik lap, ez mind a magyar, mind német szövegben rossz kevéssé szabatos. A hol a magyar államjogra hivatkozik, éppen nem sikerült s a magyar lapok betűről betűre meczafolják. Ha Deák Ferencz fogja az országgyűlés feleletét fogalmazni, úgy a leirat törvényes része biztos arculitásra számíthat. Még sokkal szerencsétlenebbek és ügyetlenebbek a lapok kommentárai, különösen midőn azt állítják, hogy a leirat a magyar országgyűlés alkotmányos jogait még bővíti. Ehelyett világosan megmondhatták volna Magyarországnak: „Ennél többet nem akarunk adni, s ezt el kell fogadnod!“

A „Nation Ztg.“ személtal mutatja ki, hogy a cen-

tralista németek utóljára is nagy kevesebbseben vannak a többi nemzetekbeli federalisták ellenében.

A berlini „Volksztg“, a porosz demotia közlönye miután a leiratot keményen megroja s a magyarok iránti eljárását a kurhessenhez hasonlítja, következő leczkét ad a centralistáknak: „Most miután az ausztriai császárnak a magyarokhoz intézett válaszáat elolvastuk, a magyarok hallgatag komolysága oly férfiasnak, s a bécsi szabadelvűek öröme oly gyermekesnek tűnt föl előttünk, hogy szégyeljük, miszerint csak egy percig is azon gondolatra jöttünk, hogy a bécsiek valahára levételzendik könnyelműségüket s fölületességüket, s keserű tapasztalásuk után valahára tovább fognak gondolni a mai napnál. A bécsi szabadelvűek öröme gyermekes. Nekik oly kevés van fogalmuk arról, hogy miként viryák ki s őrzik meg a népek jogait s szabadságait, miszerint a helyett, hogy a magyarok férfias maguktartása fölött örülnének, a nekik ajándékozott szabadságot csupán a magyarok gyálázására használják föl. Még szándékos eljárás az, ha a szabadelvűek e mellett saját németiséggükkel kérkednek, és mégis a magyarokat s a többi nem-német koronaországokat arra akarják kényszeríteni, hogy a bécsi birodalmi tanácsban részt vegyenek; a hol — ha ez megtörténik, — a németek minoritásba lesznek. — Mit beszélnek mindig ezen fölületes s könnyelmű fecsegők Nagy-Németországról s a német-ausztriaiaknak Németországban megmaradásáról, ha ők maguk a magyar szláv többségnek akarják átadni magukat?!”

Szász nemzeti gyűlés.

(Julius 27-ki ülés. Gull beszédének folytatása.)

Ausztria összes történelme majd minden lapon bizonyítékot nyújt az állítás mellett, s mint erről véres csatamezők és megsemmisített városok s falvak füstölő romjai, s az inség és nyomor tanusokdhatik, melyet gyakran ömagunknak köszönhetünk. De ha igaz ez állítás és én se nem hallottam, se nem olvastam, hogy valaki kétségbevonja, úgy ebből egy szintén tagadhatlan igazság következik, az t. i. hogy a közös ügyek mindenek egyarányu közreműködésével jogvényre való igény mellett, s ennél fogva üdös eredményre ilatással intézhetők el.

Tudom, hogy ezen pont még könnyebben sérthető, mint az előbbi, s hogy ezerekből áll azok száma, a kik egy 200 éves gyakorlat látszólagos bizonyító erejére támaszkodva, ezen szorosabb kötelek szükségességét tagadják. Azonban itt is csak a történelem tanúságára és pedig annak egy vértől ázott lapjára kell hivatkoznom, mely borzasztó világossággal nyújt bizonyítékot arra, hogy egy állam fentartatásán az oly állapot, melynek okvetetlen harcra kell tüzelnie az államhatalmat a nép egyes részeinek souveránitásával. Ellenvetésül felhozhatnánk itt valaki, hogy most, miután Ausztriában nincs egy pontocska se, a melybe az absolutizmus kapaszkodhatnék, ama küzdelem veszélye többé nem létezik. Azonban e következtetés téves, mert most a népek is érdekeik nevében közelépnek s ezek még kevésbé fognak belégyezni, hogy a szövetség előnyeit egy rész élvezze, de a teherből csak azt hordozza, a mit neki átvenni tetszik. Ezenkívül nem hagyandó figyelem nélkül, hogy a dolgok jelenlegi állásában Európában egy államnak se — és főleg Ausztriának nem lehetséges, egyes részeinek szorosabb kapcsolata nélkül nagyhatalom gyanánt fenállania, s hogy másfelől épp az egyes népek érdekében fekszik ezen szoros kapcsolat, mivel, a hol mindenütt alkotmányos élet virágzik, annak kiölése egyes helyeken, és a hol egymást gyarapíthatják, ott az egyesek elnyomása lehetetlen. Végül lehetne hivatkozni törvényeinkre, a melyek ha nem is azt rendelik, a mi a diplomában parancsoltatik, mindazáltal elég oly határozatot tartalmaznak, melyek, mivel a szorosabb kapcsolat célját kétségtelenné teszik, az ugynevezett personalunio tanával össze nem egyezhetők. Mindebből azt a következtetést vonom ki, hogy föltétlen szükség volt ez irányban új jogállapotot teremteni. A diploma és annak kivitelei épp erre vannak rendeltetve. Való, hogy mindkettő csak az uralkodó határozatán alapul, de mellőzve azt, hogy a fenforgó körülmények közt másként nem is vala lehetséges, nem vitathatni el, hogy esen határozat az ugynevezett örökös, tartományokkal szemben teljesen jogosult és igazolt, s hogy a fejedelm a magyar korona tartományaival szemben minden esetben bir az initiativa jogával. Ezen országokra nézve tehát legfőbb a forma ellen lehetne kifogást tenni, azonban erről is gondoskodva van, miután tudtommal ezen országok képviselőinek nincs megtiltva, kért, hogy őket illetőleg Ausztria unjonan alkotandó államjoga az egyezkedés alapján hozassék rendbe. Különb is épaon nézeteket magunkra vonatkozólag valóban érvényesítettük is, midőn ügyrendünk tervezetéről kimondottuk, hogy az osztrák törvényeknek polgári és büntető ügyekbeni további érvényét ismerjük, de emellett azon nézetben vagyunk, hogy az igazságszolgáltatás iránti legmagasb rendelekek csak belégyezéstől emelkedhetnek törvényerőre. Mi csak magunkhoz maradunk tehát következtetések, ha most is, midőn azon törökszünk, hogy alkotmányos orgnumaink számára az élet-szükségleteket előteremtjük, kereken kimondjuk, hogy magunkat az octoberi diploma és azzal összefüggésben álló kormányrendeletekre helyezzük, s küldöinknek fentartjuk a jogot, az államjog ezen változás felett annak idejében nyilatkozatukat megtehenni. És ha ezen álláspontra helyezkedünk — s nem tudom minő másra helyezkedhetnénk, a nélkül, hogy ingatag természeti alpra ne lépnénk — irányunk tisztán ki van jelölve. Nekünk oda kell törekednünk, hogy alkotmányunkat lehetőleg összhangzásba hozzuk az országfejedelmek rendeleteivel! Ezen feladatot tartva szem előtt, csak arra kell egyelőre szorítkoznunk, hogy visszahelyezett hivatalaink alkotmányos fenállásáról gondoskodunk. Nem szabad tehát te a műnévzet (nomenclatura) se a tagok számán valamit változtatni, különben a szervezés terére lépünk, a mire nincs jogunk. Indítványozom tehát, hogy a kimutatásban csak a régebben rendszeresített és már betöltött hivatali állások alkotmányos címzeiteik szerint soroltassanak elő, s az örök alkalmasának kérdését a reactivált hivatalokra bizzuk. A mi a

fizetések arányát illeti, fentartom magamnak, hogy indítványomat annak tárgyalásakor indokoljam. (Folyt. következik.)

Dézs, július 31. — Ha egy hírlaplevelező valamely nyilvános gyűlésről tudósításában nemcsak az eredmény megírására szorítkozik, hanem közli egyesek beszédeit is, a melyek folytán a határozat keletkezett, igen üdvös dolgot cselekszik, mert az ügyet felvilágosítja; s elvégre a mi nyilvános helyen mondatik, azt az olvasóközönség is tudhatja, mert szavaierit mindenki felelős; de midőn a tudósító az elmondott beszédekből csak azon tételeket közli, melyek kedvez eszméje körébe vágnak s elhallgatja az ellenfél érveit, vagy pedig olyan beszédeket közöl, melyeket senki sem hallott: akkor tudósítása hiányos s nem az igazsággal meg egyező. Ilyenkor a helyett hogy valakinek szájába ad hangokat s azokat az arczjáték előtűntetésével is illusztrálni törekszik, jobban teszi, ha az elmondottakat saját nézeteként közli s azokkal mint saját egyéni véleményével áll elő.

Ilyen hiányos közleményt tett M-s a „Kölozsvári Közlöny“ 119-dik számában megjelent a belsöszolnokmegei e hó 22-dikén tartott bizottmányi gyűlésről szóló tudósításában.

Mint az említett közleményben olvasható egyetlen egy szónok — csak egy mellékesen odavetve — azzal vádolja a Dézs városa előjárót, hogy népgyűlést tartván, a népet reá bírták, hogy leteit esküje alól őket feloldozza s ez uton az adókönyveket innepélyesen az adóhivatalnak átnyújtották. Ezen vád viszhangjaként tudósító szavakat ad valakinek szájába, mintha egy hang ezt mondotta volna: „hogy a pápák hitfeloldozó hatalmát a népre átruházták az előjárók s jézsuitai elvek után indulva, a néppel gyálázatos dolgot csináltattak, mert a népgyűlés hit alól feloldozta előjárót.”

Alóli ezt hangot nem hallotta, mely ha mondatolt volna, bizonyosan czáfolat nélkül nem marad, nem hallotta, tehát csak az író vádjaként tekinti s mint alaptalan megczáfolni az igazság szempontjából kiindulva, kötelességének tartja.

Elmondom tehát a dolog valódi állását, mit tudósító is megtehetett volna, ha az eközt felmerült vitakozást hiven adja elő.

A dézsi adóhivatal e hó 17-kén a városi tanácsból az 1861-dik évi adótbláknak átküldését kérte, azon okból, „hogy a felsőbb helyen jóvá hagyott adóleszállítási mennyiségeket bejegyezze, nehogy valaki nem tudás miatt megterhelve egész tartozását befizesse.”

A tanács ezen átiratot e hó 18-kán jónak látta a választott közönséggel közleni, mivel a relaxatio a közönség tagjait illeti.

A közönség e hó 19-kén tartott gyűlésében, a melyben M-s ur is, mint választott közönségi tag, jelen volt, közegyetértéssel a tárgyat közgyűlés elbe tartozónak mondotta ki s egyetlen egy ellenvélemény se nyilvánítottván közgyűlésre tétetett át s annak összehívására a főhadnagy ur felkérte.

A városi constitutio értelmében összehívott közgyűlés, melynek tagjai a választóképes birtokosok és nem az egész népség e hó 21-kén tartott gyűlésében az 1861-dik évi adótblákat átküldeni határozta a relaxandusok nevei bejegyzése okáért, a mi egyszerűen és nem innepélyesen meg is történt.

Mindez jegyzőkönyvi adatokkal bebizonyítható. Tehát nem igaz, hogy népgyűlés tartatott volna, mert ilyet összehívni még egy 1848-ban kelt miniszteri rendelet-nél fogva nem is szabad.

Nem igaz, hogy a népgyűlés bite alól feloldozta volna előjárót s az előjárók a néppel piszkos dolgot csináltattak volna, hogy jézsuitai elvek után megindulva, a könyvek átadására rábírták.

Ennyit az igazság érdekében nyilvánosságra juttatni kötelességének tartotta

Egy dézsvárosi hites tag.

Marosvásárhelytől júliushó 30-kán tartaték meg a Papp Antalné szül. Braunhoffer Anna leánynevelő-intézetnek első évi közvizsgája, a mikor is összesen 41 különböző nemzetű és vallású 6—13 éves növendékek a hittan és biblia, magyarnyelvtan, földleírás, természetrajz, Magyarhon történelme, németnyelvtan, számtan, szavallatok, magyar és német olvasás s írás, franczianyelv és zongorából, egy női munkából alapos és értelmes előmenetelnek kitűnő jeleket adták, ugyannyira, hogy a nagyszámu hallgatóság nem győző eléggé bámulni azon készséget, rövidséget és hü fel-fogást, mely a tanítókat és tanítványokat egyiránt jellemz. Eppen azért a hálás szülők e páratlan s lelkiismeretes szorgalmat méltánylandók az intézet tulajdonosnőjét egy értékes fölönfüggővel, tanár Höskövit pedig egy arany-lánczszal tisztelték meg mai nap kedves emlékeül. Fogadják azért a baba és nemzet nevében is köszönetünket. Miután ezen intézet városunkban alig 9 hó óta áll fenn és az eddig létezett magánintézetek között legjobb hírnévnek örvendő és a szülők legsebb reményekre jogosítja, kíváncsok, hogy megérdemelt lehet legközebb pártolásban részesüljön addig is, míg egy tervben levő rendszerezett nőnöveldé létesülhetne, melynek akkor is főbb tényezői ezen intézet tanszemélyete lennének. Adja Isten!

L. A.

Horvát országgyűlés.

A két utóbbi ülésben elfogadott javaslat a koronázásról és a kormányzatekről, következő tartalma: „A három-egy királyság országgyűlése O Felségének királyunknak azon legmagasb kinyilatkoztatását, hogy ő magát meg akarja koronáztatni — kellemes tudomásul veszi. Miután a király megkoronáztatása csak a koronázási diploma kiállítása mellett történhetik meg, ez pedig csak ősi alkotmányunk teljes visszaadása után állíthatatik ki: kéressék meg tehát O Felsége, hogy a három-egy királyságnak teljes területi integritását, és teljes ősi alkotmányát adja vissza. Ennek alapján állíttassék ki a koronázási diploma, s ez közöltesse a király megkoronáztatása. Azon esetre, ha

a koronázás az eddig fennállott alaptörvények szerint nem bajtathaték közösen végre a magyar királysággal: három-egy királyság fentartja magának azon jogot, hogy nemzetközi szerződéseinek és saját sanctio pragmaticájának alapján királyát különösen maga koronázhassa meg.

A három-egy királyság országgyűlése elismeri a dalmát-horvát-tót királyságok számára szervezett kir. helytartóság életbeléptetését, mint e királyságok részére felállított ideiglenes politikai kormányzateket, azon föltétellel, hogy e dycasterium alkotmányunk, nevezetesen az 1790—91-ik 14 és 18-ik cikkelye első §-ának alapján a nemzet irányában felelős testület legyen, kötelezve levén minden alkotmánytalan valamint törvénytelen intézkedésnek teljes erkölcsi erővel ellenszegülni; továbbá hogy e dycasterium a három-egy királyság 1767 ki országgyűlésének 1-ső és 2-dik cikkelyéhez képest minden tekintetben átalakítandó legyen, s magát alkotmányos uton a magyar kir. helytartó tanács számára kiadott szabályokhoz tartsa.

Eppen így elismeri és szentesíti a három-egy királyság országgyűlése az ideiglenes horvát szlávon udvari kormányzatek életbeléptetését oly módon, hogy ez ideiglenes udv. kormányzatek ezide id. horvát-dalmát-szlávon udv. kancelláriává változtassék, s ez idegl. horvát-dalmát-szlávon udv. kancellária ugyanazon működési körrel ruházassék föl, a melylyel a magyar udv. kancellaria birt 1848-ig; továbbá, hogy ezen idegl. horvát-dalmát-szlávon udv. kancellaria a bécsi miniszteriumokhoz azon viszonyban álljon, mint a melyben a magyar udv. kancellaria állott azokhoz 1848 előtt.

De miután a három-egy királyság országgyűlésének az 1790/-iki 18-dik cz. 1. §-sa szerint joga van az idegl. helytartótanácsot éppen úgy, mint az idegl. horvát-szlávondalmát udv. kancellariát a három-egy királyság országgyűléseinek felelősséggel tartozó alkotmányos kormányára alakítani át: ezen országgyűlés még ez idei üléseinek folyama alatt alkotandó törvényjavaslatot, egy ezen országgyűlésnek felelős legfőbb országos kormányról.

Es bár — végtére — a három-egy királyság az 1712. márt. 9-iki sanctio pragmatica elfogadása által bizonyos mértékben örökösödési királysággá lön is: mindazáltal nem foglaltatik a többi „örökös tartományok“ ezim alatt ismert osztrák tartományok közé, a melyek a német szövetséghez, tartoznak, a melyhez a három-egy királyság sohasem tartozott, s nem is tartozhatik, következésképp ne is nevezessék ezen értelemben örökösödési királyságnak.

Az országos központi bizottmány programja

a londoni világ-kiállítás ügyében.

(Folytatása és vége.)

XXVIII. Határozatok, melyek különösen a IV-ik kiállítási főosztályra alkalmazandók, hova az építészeti és szépművészeti tárgyak tartoznak, nevezetesen:

Építészeti és szépművészeti tárgyak.

37-ik osztály. Építézet.

38-ik „ Olajfestmények, aquarellek, és rajzok.

39-ik „ Szobrászat, minták, érmek és kövésmények.

40-ik „ Rézmetszvények és edzmények.

XXIX. Az ezen osztálybeli tárgyak nem fognak jutalmaztatni.

XXX. Az ezen osztályban kiállított műtárgyakra nem lesz szabad az árat kitenni.

XXXI. Az ezen osztálynak kijelölt helyiség egyik fele a külföldi művek kiállítóinak, másik a brit és gyarmatokbeli műveknek leend fenntartva.

XXXII. A külföldiek számára kijelölendett résznek tilzetes osztályozását csak azon kérvények átvizsgálása után eszközölni a bizottmány, melyeket minden egyes kiltszáz bizottmánya, vagy központi bizottsága beküldend. Ennélfogva szükséges, hogy ezen kérvények minél előbb beküldessenek az angol bizottmányhoz.

XXXIII. A kiltszázoknak külön-külön kijelölt téreken elhelyezendő műtárgyak elrendezése egészen az illető ország meghatalmazott képviselőinek ellenőrsége alatt fog végre menni. Ez is természetesen alá rendelve levén az általános szabályoknak.

XXXIV. A szükséges névsorok elkészítése tekintetéből megkívánatik, hogy a kiltszázok központi bizottmányai azon műtárgyak leírásait, melyeket kiállításra küldeni szándékoznak, 1862. január 1-ső napjáig vagy előbb az angol bizottmányhoz beküldjék, és mindenesetre foglalják a leírásokhoz az illető művész nevé, a műtárgy, ezimét és (lehetőleg) annak elkészítési idejét is.

XXXV. Miután az angol bizottmány a külföldi kiállítókkal közvetlen érintkezésbe nem lép, minden bejelentést a kiállítandó tárgyakról, s az igénybe veendő helyiségről, az országos központi bizottmány titoknokai hivatalához kell utasítani Pestre 2 nyul utca 9-dik szám alatt.

XXXVI. A titoknokai hivatal csak bérmentes leveleket vagy küldeményeket fogad el.

XXXVII. Mindenki tartozik a bejelentést folyó évi october 15-ig napjáig megtenni. Bejelentések azontul nem fogadtatnak el.

XXXVIII. A kiállításra szánt tárgyakat jól begyűgyölve legkésőbb 1862. január 15-ik napjáig Pestre, és ugyan a gazdaságiakat, nevezetesen az 1, 2, 3, 4, 9 és 19-ik osztályból az osz. Magyar Gazd. Egyesület köztéklére, a kéztályból az osz. Magyar Gazd. Egyesület köztéklére, a 20—36-dik osztályból az ipar és kereskedelmi kamarához; a szépművészeti felteket pedig, nevezetesen a 37—40-ik osztályból a mű-egyetestre kell szállítani, hol azok szakértők által megvizsgálván, csak az esetben fognak Londonba elszállíttatni, ha az országos bizottmány azokat méltónak találja arra, hogy a hazai ipart és művészetet képviseljék. Azon tárgyakat, melyeket küldők a Londonba küldés előtt Pesten is közszemlére oajtnak juttatni, legalább 1861. dec. végére mulasztatlanul be kell küldeni.

XXXIX. A beküldés a következő rovatok jegyzék szerint történjék:

a) A göngynek, mely a tárgyat tartalmazza, neve, jele és száma.

b) Egyes tárgyak folyó száma.

c) Tárgy } neve,
darab, rőlszám, súlyszertinti mennyiség.

d) Szükséges tér } a padlaton
(bécsi □ láb szerint) } asztalokon
falon.

e) Magasság (bécsi láb szerint).

f) Eladási ár } valódi ezüst bankjegyen.
vagy az ár kitétele megengedett-e?
a tárgy eladó-e?

g) A kiállító nevezett-e felbatalmazottat Londonban?
Ez utóbbi neve, vagy czéje.

h) A kiállítandó tárgy alapzatot, vagy különös szerkezetet igényel-e?

i) Kiváncsít-e és mely erővel a gépnek gőz-, vagy vízerővel mozgásba tétele?

k) Jegyzetek: a tárgy készítése, használata, előnyei és tulajdonságai iránt; az üzem idő-tartama, minősége, belsejének vezetése, kiterjedése, a munkások száma, s a munkabér összege iránt; alkalmazott gépek, s egyéb működő készletek és munkaszerek iránt; korábbi kiállítások; vajjon a tárgy szabadalmazott-e? különös megemlézése azoknak, kik a készletre vonatkozólag különös segédkezeket nyújtottak.

XL. A beérkezett tárgyak megbíráására, az orsz. központi bizottmány bíráló bizottmányokat fog alakítani szakértőkből.

XLI. A gazdasági terményekre nézve kívánatos, hogy a mezeti gazdaságnak vagy az arval szoros kapcsolatban levő iparnak mindennemű terményei oly mennyiségben képviseltesenek, miszerint a kiállításokból a termény minőségét és értékét kellőleg meg lehessen ítélni.

E mennyiség nevezetesen a kalászosok és hüvelyesek magvából 10 icénél, az olaj-növényekből pedig 5 fontnál kevesebb ne legyen.

XLII. A gazdasági terményekből kiállításra ajánlatok:
a) Takarmány magvakból: lóher, lucerna, búkköny stb.
b) Kalászos és hüvelyes veteményekből: búza, rozs, árpa, zab, kukorica, rizs, stb.

c) Olaj növényekből: rezepe, len, napraforgó, mák stb.
d) Rostos növényekből: len és kender, szálakban.

e) Festő növényekből: csilleng, buzér stb.
f) Fűszer és gyári növényekből: komló, ánizs, kapor, takácsmacsonya stb.

g) Dohány a lehető legnagyobb változatosságban.
h) Erdei termékekből: gubacs, cserhaj, butor- és szerfa stb.

i) Juhászati, méhészeti és selymészeti termékekből: gyapjú, mindenféle, mosott és mosatlan állapotban, bundákban és mustárban) selyem, méz, viasz.

k) Gazdasági ipartermékekből: liszt, keményítő, dara, tarhonya, köleskása, répacukor, olajok, növényi és állati szappanok, hamuszir, eltartható (fűtölt) hus stb.

l) Borászati: bor, borszesz, borkő stb.

XLIII. Borból, az aszulekből 3, a többi fajtából legalább 6 üveggel kell küldeni. Ajánlatik a beküldőnek az üveg megválasztásánál, jelvényezésénél a ezelszerűséggel párosított csinoság, s főleg a jó dugaszolás.

XLIV. A kiállításra alkalmasoknak elismert tárgyak továbbszállítását az országos bizottmány fogja eszközölni.

A szállítási költségekre nézve a bizottmány illető helyen el fog követni mindent, hogy a ki- és visszaállítás, ha nem ingyen is, legalább a kiállítók lehető könnyebbiségevel történhessenek. A ki küldeményét, csekély belértéke miatt visszaszállíttatni nem kívánja, ezt a bejelentésben nyilatkoztassa ki.

XLV. Hogy a kiállítás kellő hatást gyakoroljon a nézőre, sok függ annak elrendezésétől; egyrészt ezért, de másrészt azért is, mert a londoni bizottmányok a hely kijelölésén túl nem is gondoskodnak a tárgyak elhelyezéséről: a szükséges teendőik eszközlése végett az országos központi bizottmány azon lesz, hogy szakismerettel bíró alkalmas egyének küldésének ki érdekeiknek képviseltetésére.

Pesten, 1861. július 20.

Az orsz. központi bizottmány részéről:

Jankó Vince, bizottmányi első titoknok.

Egan James, bizottmányi második titoknok.

KÜLÖNFÉLEK.

— Mult számunk ezen rovata első közleményében egy lényeges sajtóhiba maradt ben: u. m. a negyedik sorban „igtató” helyett „igazgató” olvasandó.

— A „M. S.” úgy értesül Bécsből, hogy orvostudor Pataki Dániel ur, hazánk és városunk fia, erdélyi országos főorvossá és főkormányzéki egészségügyi előadóvá van kinevezve.

— A „Kronst. Ztg.” a kir. leirat azon indokára vonatkozólag, mely szerint az unio azért nem ismertetik el, mivel a szászok és románok beleegyezése nélkül jött létre, következő megjegyzést tett: „Ugyhiszszük, az uniókérdésben legnagyobb ovatosságra kell a szászokat felhívunk, hogy semmi oly lépések ne történjenek, melyek a népre nézve veszélyesek lehetnek. Ő felsége, a császár az uniot nem vetette el, csak átható revisio alá rendeli vétetni. Utóvégre a románok kiegyeznek az uniókérdésben a magyarokkal, s ez könnyen a mi népünk hátrányára történhetnék. Mi igen hathatósan tanácsoljuk multunk, vagy nyiltabban szólva, népünk történelmének tanulmányozását, az unioeszküthözi hü ragaszkodást s mindannak kiküldését, mi alkotmányunkat újbl kérdés alá hozhatná.

— A „Fortschritt” szörnyen ráförmed „Presse” és „Ost. D. Post” collegáira, hogy ezek vakon utánnyomták a „Kronst. Ztg.”-ból, miszerint Erdélyben közvetlen választás fogna rendeltetni a reichsrathba küldés végett. E három lap, mond a „Fortschr.” nem gondolta meg, hogy ha e tudósítás legkisebb részben igaz volna, nem jelentene többet, mint az alkotmány megszegését. A februáriusi patens 7-dik cikke így szól: „A minden egyes tartományra nézve megállított számú tagokat azon tartomány ország-

gyűlése küldi közvetlen választás útján.” Csak azon eset-re, ha valamely országgyűlés nem teljesítne a követkeltést, tartja fenn a császár magának, hogy területet, városok és testületeknek rendelje meg a közvetlen választást. Miután Erdélyben még eddig nem hivatott össze országgyűlés, csak arról lehetett szó, hogy az erdélyi kancellár javaslatokat terjeszsen elő az országgyűlés általi képviselőküldést illetőleg. Fog-e vagy nem az országgyűlés választani, az a benne leendő elemek tulnyomóságától függ. De ha vonakodása következtében egyenes választásra kerülne a dolog, a „Fortschr.” biztosan hiszi, hogy a román és szász lakta vidékek küldeni fognak. Mi sem erdélyi országgyűlést, sem reichsrathba küldést, számtalanszor elmondott okainknál fogva, általában nem hiszünk. Hanem azt mindenestre köszönjük a centralista lapnak, hogy népünk közvetlen választásra zaklattatásának ellene van.

— A kir. leirat felett már két törvényhatóság nyilatkozott, Miskolcz város és Szabolcs megye. Mindkettő kimondta, hogy az 1848 ki törvényekhez tántorithatlanul ragaszkodik, hogy az országgyűlés gátoltatása esetére az alkotmány védelmét a törvényhatóság veszi át, hogy a törvényesen választott tisztség csak erőszak által kényszerítve hagyja el állomását. Ezen határozatunkat közlik a többi törvényhatóságokkal.

— Temesvármegye felír a m. kir. helytartótanácsához, hogy valamennyi törvényhatóságot nyilvánosan hívjon fel a gözekelevi Román-Szent-Mihályon (Temesvártól egy órányira) augusztus 26-án tartandó próbaszámításra. Temes megye azt akarja, hogy az egész országnak alkalom nyujtassék saját szemmel látás után meggyőződni azon rendkívül előnyös szolgáltatásokról, melyeket a gözeke igr a földmívelésnek.

— Kimutatás a kolozsvári kisegítő pénztár-egylet forgalmáról július havában 1861.

Bevételek:	
Pénztármaradék a mult hóról	939 ft 66 kr.
21 új tag 34 részvény után 5 ft 25 kr	178 „ 50
Havi, rendes és rendkívüli betételek	3,029 „ 41 „
Könyvdíjakban	21 „ — „
Kamat és provisio	653 „ 19 „
Bélyegdíjakban és váltódíjban	26 „ 80 „
181 tag által visszafizetett kölcsön	23,874 „ 34 „
A bevételek összege	28,722 „ 90 „

Kiadások:	
191 tagnak kölcsön	26,531 ft — kr.
Tisztviselők fizetése	85 „ 19 „
Bélyegdíj	25 „ 49 „
Irodai kellékek	9 „ 94 „
Kamat	1 „ 30 „
Visszafizetett betételek	1,803 „ 91 „
A kiadások összege	28,456 „ 83 „
Pénztármaradék	266 „ 7 „
	28,722 „ 90 „

Kolozsvárt, július hó 31. 1861.

Tauffer Ferencz Geltech János Wagner Frigyes
igazgató. könyvvezető. pénztárnok.

POLITIKAI HIREK.

— A „Patrie” a bécsi birodalmi tanács jul. 16-diki zajos üléséről szólva, megjegyzi, mikép a birodalmi tanács fenállása óta még semmit se végzett, s a kormány igényeinek nem felel meg mindazon orvölködések mellett is, melyekkel azt támogatják, mozgatják. E complicált politikai gép — ugymond — minden lépés uton megmegáll. Csak egy pár ilyen ülés kell még, mint a 26 diki, s akkor teljesen elakap. Ha a csehek s lengyelek visszalépnek a birodalmi tanácsból, nem is kell azt feloszlítani — a mint a kormány hirszerint tervezé — feloszlik az magától is, s akkor csak egy kis tartományi gyűléssé devalvalódik.

— Ugyan e felhivatalos francia lap felszólal a turóc-szent-mártoni memorandum ellen. Régóta fájlatjuk — ugymond — hogy a horvátok egyenellenkednek a magyarokkal és imé most a tótok is kezdik. A bécsi kabinet jól fel tudja ezt használni. Okuljanak a tapasztaláson s ne segítsék elé egymás gyengítése által a bécsi kabinet terveit.

— „Saturday Review” a leiratra vonatkozólag azt állítja, hogy a német, illetőleg osztrák miniszterun ezen tétével maga vágta el az egyezkedés útját Magyarország előtt.

— Az avellinói kormányzó következő közönlő iratot intézett a magyar legio ezredesehez a haza felszabadításában önfeláldozó, hőies közreműködésért:

„Ihász Dániel ezredes urnak, a magyar legio parancsnokának.

„Nem tudom, vajjon az ön parancsnoksága alatt lévő tisztek és katonáknál a bátorságot és fegyelmet kell-e inkább bámulni avagy a testvériséget, mit egy nép irányában tanusítanak, mely nemzetiiségi biztosításáért küzd, a melyet a legyőzött bourbon párt véres ármányokkal megroztani akar. Önök ezen érületnek oly sok bizonyítványát adták a montefalcionei utóbbi események alkalmával, hogy kedves kötelességemnek tartom az ön személyéhez intézve köszönetemet kifejezni. Legyen szabad kijelentem, hogy az olaszok régi rokonszenve a derék magyarok iránt — két egyiránt nagyielkü, sokáig elnyomott s szabadságot küzdő nép rokonszenve — ma még jobban megszilárdult, s dacára az osztrák sas körmeinek, kezét szorítanak, egymást testvérek nevezik, s a kölcsönös jóakarataknak még zálogait adandják.

„Egyszersmind engedje meg ön, ezredes, hogy személyes halálmat is nyilvánítsam az épp oly gyors mint hatályos segélyért, melynek köszönhetni, hogy a megszeppent rablók többé nem nyugtalanítják Montefalcionit és a vidéket. „Es legyen ön meggyőződve, hogy ezen utóbbi állapotok emléke nekem kevésbé fájdalmas lesz, miután azoknak köszönhetem az ön személyes ismeretséget.

„Avellino, július 15-dikén 1851. Lucca Miklós, a kormányzó.”

— A szent szövetség után sovargó „Nene Pruss. Ztg.” következő igen érdekes közleményt hoz: „A Bank- und

Handels-Zeitung Pétervárról azt akarja tudni, hogy Gorceakoff hg el lenne határozva visszalépni a külügy vezetésétől. A mi különben jólértésült pétervári levelezőink mit se tudnak erről, s épp oly keveset azon egyezkedésről is, mely legközelebb Porosz-, Orosz- és Osztrákországnak vagy legalább a két utóbbitól a lengyel ügyet illetőleg létrejött, mások szerint előkészítettett volna. Mi ellenkezőleg azon helyzetben vagyunk, hogy közölhetjük, miszerint, fájdalom! eme két vagy ama három hatalmasság közt a lengyel ügyre nézve egyik részről se tétetett az egyetértést illetőleg semmi kísérlet.”

— A „The Presz” című conservatív angol lap „hiteles forrásból” (mely azonban gyakran nem hitelesnek bizonyult be) „Szárdínia átengedését illetőleg újabb leleplezéseket” terjeszt világ elibe, körülbelül a mint következők:

„Napoleon császárnak kíséretében van két hü embere, a kik hűségben még a többieket is felülmúlják, Fleury tábornok és Ney tábornok. Mig az egyik rendkívüli küldetéssel Turinba ment, hogy Olaszországnak Franciaország általi elismerését megvigye, addig a másik I. Vilmos királyhoz küldetett, hogy szerencsét kívánjon a gyilkos merénylet előli meneküléséhez. Ez a két követtség nem jelentéketelen... Fleury tbk az, a ki az osztrák császárhoz küldetett volt és a két császárnak Villafrancanál találkozását megelőző éjet az osztrák császárral töltötte. Fleury tbk Olaszország királyának nemcsak szerencsét kíván, s b. Ricasolinál nemcsak szokott látogatást tett, hanem hosszasan értekezett visszatérve a Cavour és a császár közt megvitatt egyezményre Viktor Emanuelnek olasz királyul való elismerése, a két Szciziliának a piemonti királysághoz anektálása és Róma s Velenceze jöendőbeli bekebelezése. Közöltem már, hogy Franciaország, Nápoly, Róma és Velencezeért Liguriát és Szárdíniát kívánta. E feltételtől ma pontosabb adatokkal szolgálhatok. V. Emanuel kötelezte magát, Szárdínia szigetét Napoleon császárnak átengedni díjjul Nápoly és Róma bekebelezésének elnézéséért és az olasz királyság elismeréséért. Cavour fáradozása a végett, hogy Franciaország ezen követeléseinek ellentálljon, eredménytelen volt. Gaeta soha se vétethetett volna be, valameddig a francia flotta kapui előtt vala. Cavour tehát beleegyezett Franciaország kívánatába, Napoleon császár elparancsolta flottáját, a két Szcizilia és Ancona bekebelezetett, s hogy mi lett a pápa segédek sorsa, nem csikésqjából elbeszélmi. Közvetlenül ezután Franciaország el kezdé kszíni Szárdínia népét, mint ez Savoya és Nizzában történt. De épp azon pillanatban, midőn Franciaország cselszövényei Cagliari, Saffari és más szárdíniai városokban a legjobb eredményt ígérék, Cavour meghalt. Ezen nem várt esemény némi zavart idézett elő a tuillériák tanácsában, s ezen haláleset következményei Olaszország elismerése által Aglia részéről még nehezebbékké tétettek. Másfelől a császár lelke előtt ismét fölmerült Orsini árnyéka, mire aztán ismét megragadta egyikét azon gyors határozatoknak, mely egyik leg hatalmasabb fegyvere; ő is beleegyezett Olaszország elismerésébe azon hármaskörből, hogy Anglia befolyását gyengítse, hogy az olaszok bizalmát újbl megnyerje és a tettek partjának előtérbe-lépését megakadályozza. De Napoleon császár soha se szokott terveiről lemondani, ő ismét visszatért a Szárdínia szigetére nézve tett egyezményre, Arese grófot erre emlékeztette, s ez történt legközelebből Turinban is Fleury tbk által. „Programmunk első része, ha ti ohtajtatok, minden pillanatban, valószínű — így szolt a császári megbízott Turinban — mi elvonultunk Gaetától, mi elismertük az olasz királyságot; ha már most ti mentek ki Szárdínia szigetéből, átengedjük Rómát és Civitavechiát.” „De mit fog mondaní Europa s főleg Anglia?” kérdé Ricasoli. „Oroszország semmit se szóland, Ausztria még kevésbé, Poroszország nem mer felszólalni, s a mi Angliát illeti, minden nagyhatalmat elidegenített magától s különben is az amerikai háború elfoglalja figyelmét; Anglia forma kedviért a parlamentaen ugatni fog, de harapni nem, s ha oly esztelen lenne, a régi szövetségek új felélesztéséről beszélni, tapasztalandja, hogy süketeknek beszél.” Ennyire feloldott a III. Napoleon és a gr. Cavour egyezkedése — oly egyezmény, a mely, mint látjuk, nem temetett el a gróffal. Az itten közölt részletek e pillanatban annyival nagyobb érdekűek, mivel a szárdíniai kérdés az alsóházban éppen tárgyalatott s politikai körökben mély családással fogadtatott, hogy L. J. Russell egyetlen egyén, b. Ricasoli jellemére fektet minden bizalmat, a mi nem nagy bók Olaszország és parlamentjére nézve. — Az egyezmény második része, mint mondám, Velenceze és Liguriának Franciaország részére leendő átengedése vonatkozik. Az első Franciaország fegyveres támogatása nélkül fog kivitetni, nem lesz egyébb teendő, mint az egyhási államokat elhagyni. De Velenceze elfoglalása a francia hadsereg közreműködése nélkül nem kivihető és ezen közremunkálást borszasztó magas díj követeltetik. Tudjuk, mily sokba került Solferino Napoleon császárnak és Velenceze meghódítása nemcsak egy második Solferinot kívánna, hanem még a várnegyszőg ostromát is, a mely most erősebb mint valaha. Franciaország tehát nem kevesebbet kíván, mint Liguriát, azaz: a hajdani alpon-tuli Galliának ama részét, mely az első császársághoz tartozott és Genua, az Appenninek és Monte Notteből áll. S miután Fleury tábornok turini küldetésének czélját lelepleztem, visszatérek Ney tábornokra, ki a porosz királyhoz küldetett Baden-Badenbe. „Felség, jöjjen Chalonsba, jelenítse sokat fog hatni a bizalom megszilárdítására a Rajnán túl és innen egyiránt.” „Ha az ön felséges ura, felelé a király, oly nagy fontosságot tulajdonít ennek, örömet elmegek Chalonsba, de Németország másodrangú souverán fedelmeinek kíséretében, s igen örülök, ha ön meghívna Maximilian főherceget is!” Egy szó mint száz: kétlem, hogy Ney tbk küldetését I. Vilmoshoz sikerültön.

— A Turinból küldött bizottmány, melynek véleményét kell adnia arról, hogy Messina megtartassék-e erődnek; bevégezte munkáját. Az erőd, mely az uralgó hegyesücsök megerősítése nélkül nem tartható, le fog roztantni, s csak néhány alkalmas helyisége hagyatik meg agynöntődének. Mondják, hogy valami tengerészeti állomást is akarnak ideállítani, s a tengerszorosot apró erődökkel megerősíteni.

— A pápa, egy távirati jelentés szerint, igen barátságosan nyilatkozik a francia kormányról. És ez egy megnyugtató levél következtében, mely levelet a francia császár sajátkezűleg írta, „ő szentségéhez” intézett. Egy előkelő francziának így szólt a pápa: „Ezen levél annyira megörvendtetett, hogy mindig magamnál hordom.”

— A „P. Napló”-ban Garibaldinak Caprerából július 16-ról Doria D' Istria született Ghika grófnőhöz intézett következő sorait olvassuk: „A román s olasz nép közt annyi indoka létezik a kölcsönös vonzalomnak, hogy természetesen fogja találni asszonyosságát, ha az ön közbenjárásával egy tanácsot intézek derék honfitársaihoz, mely, ugy hiszem, mindnyájunk érdekében fekszik. Magyarország e pillanatban igen nehéz állásban van. E nemzet, melynek testvérisége velünk az olasz szabadság csatamezein forrasztatott össze, kiválólag megérdemli keleti Európa népeinek közremunkálását, mert ügyök közös. A szerbek, horvátok, dalmátok hozzátállanak a magyarok nemzeti kívánságaihoz; a románoknak ugyanezt kellene tenniük, s én erősen bízom az ön magas befolyásában honfitársaira, hogy e testvéri kapocs megerősödjék, mely ezentúl a keleti fajokat, Európa centrumában s a nyugatban testvéreikhez fűzendi. A népek, egymás ellen felbőszítve a zsarnokok által, az utóbbiak hatalmát alapítják meg. A népek Krisztus s az emberiség törvényei szerint egymást értve és szeretve, valószínű fogják azon álmokat a boldogságról, melyekben magunkat minden időben ringattuk. (Aláírva) Garibaldi József.”

A „P. N.” a caprerai hősnék ezen intését komoly figyelembe ajánlja Királyhágon inneni román testvéreinknek.

Ujabb. — Bécsi hírek szerint a remény, mint-ha a pestvárosi képviselőnek az adó erőszakos felhajtása iránt kelt határozata és felterjesztése tárgyában békés kiegyenlítés akarna létrejönni, nem igen látszik valószínű. Mint hírlík, a legközelebbi minisztertanácskozások egyikében a főkanzellárt akarják e végett interpellálni s őt e tárgy mielőbbi bevezetésére felkérni.

— A „Presse” ellen bűnvádi vizsgálat van rendelkezve egy múlt hó 7-én a magyar ügyben közölt cikk miatt. Ezen szigor oly lap ellen, mely a kormány nézeit oly buzgón képviseli, általánosan feltűnik s a szerkesztőség óvást adott be ellene a legfőbb törvényszékhez.

— A „Don. Ztg.” meghazudtolja az új kölcsönökről terjesztett kireket.

— Az angol alsó-ház jul. 30-ki ülésében Griffith azt kívánta, terjesztessenek elő Dunlop bécsi sürgönyei Magyarországra vonatkozólag. Palmerston megtagadta a sürgönyök előterjesztését, mivel a-

zok, ugymond, bizalmi jelleműek. Megjegyezte egy-szersmind, hogy Angolország szigorúan semleges marad az Ausztria és Magyarország közti viszály irányában. Ő maga (t. i. Palmerston) nem akar semmi véleményt nyilvánítani, de mégis kifejezi abbéli óhaját, vajha Ausztria a lenforgó viszály békés eligazítása által erős nagy hatalmasság maradjon.

— A „D. A. Ztg.” szerint jól értesülteknek látszó egyének erősen állítják, hogy a francia diplomatiának s más befolyásoknak sikerült Sz. Pétervárt a készülöben volt orosz-osztrák szövetséget megsemmisíteni. Azt is tudni akarták, hogy Oroszország rövid idő múlva el fogja ismerni az olasz királyságot.

— Ismét felmerült a hír, miszerint orosz és osztrák részről lépések tettek III. Napoleonnál, hogy a nemzetiégi kérdésben követendő politikája felől határozott felvilágosítást nyerjenek. Napoleon azonban e tekintetben semmi kötelezettséget nem vállalt magára.

— A római kérdésnek mi hamarábbi megoldását várják s bizonyos körökben hiszik, hogy a francia sereg legközelebb ki fognak vonulni Rómából.

T. és felelős szerkesztő DÖZSA DÁNIEL

H I R D E T E S E K.

NEM HIVATALOS.

(222)

Iskolákat illető!

(1-1)

Ámbár könyvkereskedésem iskolai könyvekkel bőven el van látva, mégis megtörténik, hogy nagyobb megrendeléseknél egy vagy más könyvből a szükségelt mennyiségű példányokkal rögtön nem szolgálhatok; minélfogva hogy a beállandó iskolai évre megkívántató könyvek beszerzését a kellő időre késedelem nélkül eszközölhessem, bátor vagyok az erdélyi t. cz. tanár urakat és népiskolák tanítóit tisztelettel felkérni, szíveskedjenek a szükségelt könyvek mennyiségéről engem minél előbb értesíteni.

Egyszersmind tudatom, hogy minden megrendelésnél némi kedvezményt nyújtok, — 20—30 o. é. frtot meghaladó összegnél pedig illő ingyen példányokkal is szolgálom a szegényebb sorsú tanulók részére s a szállítási bér fedezésére, mely által a tanulók — bármely távolságban — könyveiket a rendes bolti áron kaphatják.

Kolozsvárt, augusztus hó 3-án, 1861.

Stein János,
könyvtár és kiadó.

(59)

1/8 1861.

(7-10)

Cs. kir. ausztr. legfelsőbb szabadalmmal és porosz kir. legf. jóváhagyással.

Dr. HARTUNG

szabadalmozott

HAJNÖVESZTŐ SZEREI

megkülönböztetik magukat **bebizonyult** kitűnő tulajdonságaik s olcsó árak által, s tulajdonadják az oly sokféleképpen földicsért Macassar-, Lapugyókérolaj s a legújabb egyéb hajolajokat és kenőcsöket, miután ezek vegyülete elvitáztatlan, természetesen alapon készítették, s a tudományos hajnövesztőszerek körében ezeknél **biztosabb eredményű összetételek** nem léteznek; e szerek sok évi nyomozás, sokoldalú tapasztalás a kísérletek szerencsés eredményét képezik, s értékük- és czélszerűségükről magas tiszteletű tudományos férfiak legelismertebb jóváhagyó irataik előmutathatók, úgy, hogy mind a két, hatásaikban egymást kölcsönösen kiegészítő **Dr. Hartung-féle hajnövesztő szer** legjobb lélekismerettel ajánlathatók, és pedig:

Dr. Hartung NÖVÉNY HAJKENŐCSE

(ára egy bepecsételt és az üvegbe bélyegzett tégelynek 85 ujkr.)

a hajnöves ismétli fölélesztésére és élénkítésére, és

Dr. Hartung CHINAHÉJ-OLAJA

(ára egy bepecsételt s üvegbélyeggel ellátott üvegnek 85 ujkr.)

a hajnak föntartására és szépítésére.

Dr. HARTUNG hajnövesztő szereinek **belszilárdsága** minden körülményes feldicsért fölélegessé tesz (csak egynehány kísérlet elegendő ez általánosan hasznos szerek **czélszerűségéről s kitűnőségéről meggyőződésre**). Tárgymutatók s használati utalványok ingyen kiszolgáltatnak, és a szerek **egyedül valódián** kaphatók: **Kolozsvárt: Wolff J. és Khudy J. gyógyszer. Abrudbányán: Ferenczi Mihály; Beszterczén: Kelp Ferenc és Dietrich & Fleischer; Brassóban: Stenner F.; Dévén: Büchler A. Enyeden: Bisztritsányi A.; Erzsébetvárosban: Schmidt A.; Hátszegben: Mátéfi Béla gyógyszer; Károly-Féjervárt: Rusz János; Kőhalomban: Melas Ed. F. gyógyszer; Maros-Vásárhelyt: Fogarasi J. D.; Medgyesen: Vándory & Brandsch; Segesvárt: Misselbacher fia és Teutsch; Sz.-Ujvárt: Placintár és fia gyógyszer; Szász-Régenben: Wachner Traugott; Szászsebesben: Weissörtel Ad. G.; Szebenben: Zöhrer J. F.; Székely-Keresztúron: Binder Márton; Sepső-Szentgyörgyön: Vitályos Béla; Sz.-Udvarhelyt: Kauntz J. A. gyógyszer; Szeredán: Gozsy A.; Sz.-Somlyón: Ruszka Ignác; Tasnádon: Szongott Jakab; Tordán: Velits G. és Wolff G.**

(208)

(9-10)

Pályázat.

Erdélyben Gyergyó-Szentmiklóson a négy osztályú elemi fötanodában 4 tanítói állomás 420 frt., 420 frt., 472 frt. 50 kr., és 525 frt. o. é. évi fizetéssel belöltendő. A pályázók annak kijelölésével, hogy csak is egy bizonyos, vagy bár melyik osztályra kívánnak pályázni, Dr. Haynald Lajos püspök úr ő nméltóságához intézendő folyamodványukat, a korukat, tanképességüket, erkölcsi és politikai jó viselkedetüket igazoló mellékletekkel együtt f. é. augusztus hó 10-ik napjáig alólirthez mulhatlanul beküldjék.

Gyergyó-Szentmiklóson, július 15-én 1861.

Mészáros Antal, s. k.
elemi fötanoda igazgató.

(221)

Hirdetés, melynél fogva alólirtnál **találatnak** eladó falusi jószágok. — A bel- és külvárosban eladó házak. — Egy a szamosra rugó külvárosi nagy és szép telek. — Bérbe adandó szállások. — **Kerestetik** pénz kamatjába szállás istállóval és a nélkül. — Tíz ezer forint egy jószágra. Mindezekről felvilágosítást ad hidutzában 315-ik szám alatt lakó alkusz.

Ifj. Szenkovics.

(223)

ELADÓ TELEK.

Kolozsvárt kül-monostorutczában a 134. sz. alatt levő **telek** terjedelmes gyümölcsös kerttel szabad kézből **eladó**. Értekezhetni lehet helyt a tulajdonossal.

STEIN JÁNOS

könyvtárussal Kolozsvárt kapható:

Vegyes házasságok.

Irta **Oltványi Pál**, földéaki plébánus. Ára 1 frt 30 kr. osztr. ért.

B Á N K B Á N

eredeti nagy dalmű 3 felvonásban, zongorára két kézzel alkalmazta **ERKEL FERENCZ**, ára 7 ujforint.

Petőfi-emlék csárdás

zongorára szerző **Kovács Sándor**. 6-dik mű. Ára 60 kr.

E jeles csárdás méltán viseli koszorus költőnk nevét.

Hangok a multból.

A magyar nemzet nagy napjainak emlékeül kiadta két magyar honf.

Ára 3 frt 60 kr. o. é.

E hangok csak most juthattak el hozzánk, eddig tiltva voltak.

Mein Leben und Wirken

in Ungarn in den Jahren 1848 und 1849.

von ARTHUR GÖRGEY.

2 kötet, ára 6 frt 75 kr. osztrák értékben.

Aus dem Tagebuch einer

ungarischen Dame von **Therese Pulszky**, mit einer historischen Einleitung von **Fr. Pulszky**.

2 kötet 3 frt 40 kr. o. é.

A magyar hadsereg,

mint szervezendőnek képzei **Ivanka Imre**. Ára 1 frt.

AZ OROSZ INTERVENTIO Magyarországon,

diplomatai okmányokkal bővítve, írta gr. **Teleki László**. Ára 60 kr.

Bem's Feldzug in Siebenbürgen

von J. Czecz. Ára 3 frt 60 kr.

ORVOSI TANÁCSADÓ városon és falun.

Szerkesztette Lengyel Dániel. Ára 2 frt.
Erdélyhoni jogtudomány, írta Dózsa Elek jogtudor. Első könyv: **Erdélyhoni közjogtan**. Második könyv: **Magyar magán-jogtan**. Harmadik könyv: **Magyar pertan**. A három kötet ára 6 frt o. é.

A MAGYAR SZABADSÁG vértanui 1671.

5 arczkép egy lapon, u. m. Wesselényi Ferencz, Zrínyi Péter, Frangepán Ferencz, Nádasdi Ferencz, Tattenbach. Ára 2 frt.
KOSSUTH LAJOS parlamenti élete. Közlík Karádfy és Ráthkay. Ára 2 frt.